

28.06.24

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**28 Haziran 2024
Cuma**

RESMÎ GAZETE'DE BUGÜN

28 Haziran 2024 Cuma

YASAMA BÖLÜMÜ

KANUN

7517 Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

CUMHURBAŞKANI KARARLARI

— Artvin, Bitlis, İstanbul ve İzmir İllerinde Bulunan Bazı Alanların Orman Sınırları Dışına Çıkarılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 8650)

— Kağıt İthalatında Korunma Önlemi Uygulanmasına İlişkin Karar (Karar Sayısı: 8651)

— Yer Altı Maden İşletmelerinde Meydana Gelen Maliyet Artışlarının Karşılanması Amacıyla Destek Verilmesine İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar (Karar Sayısı: 8652)

— Ekli I Sayılı Listede Belirtilen Yüksekokul, Fakülte ve Enstitülerin Kurulması ile Ekli II Sayılı Listede Belirtilen Yüksekokul, Fakülte ve Enstitülerin Kapatılmasına, Ekli III Sayılı Listede Belirtilen Fakültelerin Adlarının Karşılarında Gösterildiği Şekilde Değiştirilmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 8653)

— Manisa İli, Ahmetli İlçesi Sınırları İçerisinde Yürütülen Kelebek Projesi Kapsamında Bazı Taşınmazların Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Tarafından Acele Kamulaştırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 8654)

— Kahramanmaraş Merkezli Depremler Nedeniyle Zarar Gören Malatya İli, Yeşilyurt İlçesi Sınırları İçerisinde İnşa Edilmekte Olan Deprem Konutları İçin Atıksu Arıtma Tesisi Yapımı Amacıyla Duranlar Mahallesinde Bulunan 119, 368 ve 711 Numaralı Parsellerin Malatya Büyükşehir Belediye Başkanlığı Tarafından Acele Kamulaştırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 8655)

— Muğla-Kale Yolu Km:0+000-24+000 ve Km:41+900-74+142 Arası Toprak Tesviye, Sanat Yapıları, Köprü, Üstyapı ve BSK İşleri Kapsamında km:0+000'da Bulunan ve Farklı Seviyeli Kavşak Olacak Şekilde Planlanan Kötekli Kavşağı'nın Yapımı Amacıyla Proje Güzergâhına Rastlayan Kesimde İhtiyaç Duyulan Muğla İli, Menteşe İlçesi, Karabağlar, Emirbeyazıt ve Kötekli Mahalleleri Sınırları İçerisindeki Taşınmazlar ile Üzerlerindeki Müştemilatın Karayolları Genel Müdürlüğü Tarafından Acele Kamulaştırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 8656)

— Karaman-Ulukışla İstasyonları Arasının Çift Hatlı Hale Getirilmesi Projesi Kapsamında Karaman, Konya ve Niğde İllerinde Bazı Taşınmazlar ile Üzerlerindeki Muhdesatın Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü Tarafından Acele Kamulaştırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 8657)

— Mersin-Adana-Osmaniye-Gaziantep Yüksek Standartlı Demiryolu Hattı İnşaatı ile Elektromekanik Sistemlerin Temini Projesi Kapsamında Mersin, Adana, Osmaniye, Gaziantep ve Kahramanmaraş İlleri Sınırları İçerisinde Bulunan Taşınmazlar ile Üzerlerindeki Muhdesatın Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü Tarafından Acele Kamulaştırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 8658)

— 154 kV Bozüyük TM-Kartal RES TM EİH Brş. R3 Bilecik 6 RES TM Enerji İletim Hattı (Girdi-Çıktı) (Hat-1, Hat-2) Projesi Kapsamında Bazı Taşınmazların Türkiye

Elektrik İletim Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü Tarafından Acele Kamulaştırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 8659)

— Erzincan İli Sınırları İçerisinde Tesis Edilecek Olan ve Kamulaştırma Bilgileri ve Güzergâhı Gösterilen “Söğütlü Grubu Enerji Nakil Hattı”nın Yapımı Amacıyla Bazı Taşınmazların Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü Tarafından Acele Kamulaştırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 8660)

— Marmaris İlçesi Doğal Gaz Boru Hattı Projesinin Gerçekleştirilmesi Amacıyla Bazı Taşınmazların Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü Tarafından Acele Kamulaştırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 8661)

— Tekirdağ İli Sınırları İçerisinde Bulunan S:464 Numaralı IV. Grup Maden (Linyit) İşletme Ruhsatlı Sahada, Ruhsata Konu Maden Üretimine Devam Edilebilmesi İçin Bazı Taşınmazların Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü Tarafından Acele Kamulaştırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 8662)

— Özelleştirme İdaresi Başkanlığı ile İlgili Karar (Karar Sayısı: 8663)

YÖNETMELİKLER

— Kur’an-ı Kerim Basım ve Yayım Kriterleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Millî Eğitim Bakanlığı Kurum Açma, Kapatma ve Ad Verme Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Odalar, Borsalar ve Birlik Bütçelerinden Türkiye Odalar, Borsalar ve Birlik Personeli Sigorta ve Emekli Sandığı Vakfına Ayrılan Payın Kullanılmasına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Demiryolu Yolcu Taşımacılığı Kamu Hizmeti Yükümlülüğü Sözleşmelerinde Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Bireysel Emeklilik Danışma Kurulunun Çalışma Esas ve Usulleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĞLER

— İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2024/20)

— İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2024/21)

— İthalatta Korunma Önlemlerine İlişkin Tebliğ (No: 2024/7)

— Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğ (Sayı: 2013/15)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sayı: 2024/15)

— Bankalarca Ticari Müşterilerden Alınabilecek Ücretlere İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ (Sayı: 2020/4)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sayı: 2024/16)

KARARLAR

— Biyogüvenlik Kararları (Karar No: 41, 42, 43, 44)

YARGI BÖLÜMÜ

DANIŞTAY KARARI

— Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu Kararı (E: 2023/8, K: 2024/4)

TMO, hububat alım bedellerini hesaplara aktardı

Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) Genel Müdürlüğü, 6 Haziran 2024 tarihine kadar teslim edilen ürün bedellerinin, bugün itibarıyla üretici hesaplarına aktarıldığını bildirdi.

TMO'nun sosyal medya hesabından hububat alım ödemelerine ilişkin paylaşım yapıldı. 6 Haziran 2024 tarihine kadar TMO'ya teslim edilen ürün bedellerinin, bugün itibarıyla üretici hesaplarına aktarıldığı belirtilen paylaşımda, şu ifadelere yer verildi:

"Ödeme yapılan üreticiler SMS mesajı ile bilgilendirilmektedir. Ödemelere periyodik olarak devam edilecektir. Hayırlı ve bereketli olsun."

Merkez Bankası'ndan zorunlu karşılık adımı

Son dakika haberi... Merkez Bankası zorunlu karşılık için kaldıraç oranına dayalı yükümlülüğü kaldırarak banka maliyetlerini aşağı çekecek ve gerileyen mevduat faizine karşılık bankaların elinin rahatlatılacak bir adım attı. Karar, Resmi Gazete'de yayımlandı.

Merkez Bankası'nın Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğ'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliği, Resmi Gazete'de yayımlandı.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğ'in bankalarca hesaplanacak kaldıraç oranı bulunan bankalara, ilave olarak zorunlu karşılık tesis edilmesine yönelik "Zorunlu Karşılıklarda Farklılaşma" başlıklı bölümünü yürürlükten kaldırdı.

Buna göre, 25/12/2013 tarihli ve 28862 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğ (Sayı: 2013/15)'in 10'uncu maddesi yürürlükten kaldırıldı.

Tebliğ 21/6/2024 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.

Yürürlükten kaldırılan 10'uncu madde şu şekilde:

"MADDE 10 – (1) Bankaların tabi oldukları muhasebe standartları ve kayıt düzeni esas alınarak Merkez Bankasınca belirlenen usul ve esaslara göre bankalarca hesaplanacak kaldıraç oranı bu maddede belirtilen aralıklarda bulunan bankalar, ilave olarak zorunlu karşılık tesis eder. (2) Kaldıraç oranı, ana sermayenin aşağıda

belirtilen kalemlerin toplamına bölünmesisuretiyle hesaplanır: a) Pasif toplamı tutarı. b) Gayri nakdi kredi ve yükümlülükler tutarı. c) Cayılabılır taahhütlerin 0,1 katsayısıyla çarpımisonucu bulunacak tutar. Ç) Türev finansalaraçlara ait taahhütlerin her birinin kendi kredi dönüşüm oranı ile çarpımisonucu bulunacak toplam tutar. d) Cayılamaztaahhütler tutarı. (3) Bu madde uyarınca zorunlu karşılık yükümlülüğü, üçer aylık dönemler itibarıyla aylık kaldıraç oranlarının basit aritmetik ortalamasına göre belirlenir. (4) Tüm vadelerdeki zorunlu karşılığa tabi Türk lirası ve yabancı para yükümlülükler için ayrı ayrı uygulanmak üzere; a) 2013 yılının son üç aylık dönemi ve 2014 yılının birinci, ikinci ve üçüncü üç aylık dönemleri için hesaplanan kaldıraç oranı yüzde 3'ün altında kalan bankalar ilave olarak 2 puan, yüzde 3 (3 dâhil) ile yüzde 3,25 arasında olan bankalar ilave olarak 1,5 puan, yüzde 3,25 (3,25 dâhil) ile yüzde 3,5 arasında olan bankalar ilave olarak 1 puan zorunlu karşılığı, b) 2014 yılının son üç aylık dönemi ve 2015 yılının birinci, ikinci ve üçüncü üç aylık dönemleri için hesaplanan kaldıraç oranı yüzde 3'ün altında kalan bankalar ilave olarak 2 puan, yüzde 3 (3 dâhil) ile yüzde 3,5 arasında olan bankalar ilave olarak 1,5 puan, yüzde 3,5 (3,5 dâhil) ile yüzde 4 arasında olan bankalar ilave olarak 1 puan zorunlu karşılığı, c) 2015 yılının son üç aylık döneminden itibaren (bu dönem dâhil) hesaplanan kaldıraç oranı yüzde 3'ün altında kalan bankalar ilave olarak 2 puan, yüzde 3 (3 dâhil) ile yüzde 4 arasında olan bankalar ilave olarak 1,5 puan, yüzde 4 (4 dâhil) ile yüzde 5 arasında olan bankalar ilave olarak 1 puan zorunlu karşılığı, hesaplama dönemini izleyen 4 üncü takvim ayının ilk zorunlu karşılık tesis döneminden başlamak üzere 6 zorunlu karşılık tesis döneminde tesis eder. (5) Bankalar kaldıraç oranını, hesaplama dönemini izleyen 3 üncü takvim ayındaki son zorunlu karşılık bildirim cetvelinin gönderim süresi bitimine kadar Merkez Bankasına bildirir.

Türkiye bugün 'gri listeden' çıkarılacak mı? Piyasalar ne tepki verir?

Türkiye'nin 'gri liste' hikâyesinin sonlanıp sonlanmayacağı bugün belli olması beklenirken; piyasalar üzerinde fiyatlamaları da yakından takip ediliyor. Peki, olası senaryolara Borsa İstanbul ne tepki verir? Uzman isimler ekonomim.com'a değerlendirdi.

Şenay ZEREN

Mali Eylem Görev Gücü (FATF), Türkiye'yi kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadelede geride kaldığı gerekçesiyle 2021 yılında gri listeye alırken, cuma günü (bugün) gerçekleşecek genel kurul toplantısında Türkiye'nin gri listesinden çıkış süreci görüşülecek. Bu toplantıda, Türkiye'nin gri listeden çıkarılması beklenirken; sonrasında da yabancı kaynakların yurt içine geleceği tahmin ediliyor.

Anadolu Ajansı'nda yer alan ve Hazine ve Maliye Bakanlığı kaynaklarına dayandırılan habere göre, Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'in, FATF genel kurul toplantısına katılması ve Türkiye'nin gri listesindeki durumunun ele alınacağı toplantıda konuşma yapması planlanıyor. Önceki açıklamalarda ekonomi yönetiminin Türkiye'nin gri listeden çıkmasını beklediği belirtilirken; aksi bir kararın ise, siyasi olacağı değerlendirilmişti.

Beklentiler fiyatlarda

Bu kritik gündem maddesi piyasalar üzerinde de etkisini gösterirken; Borsa İstanbul'da bir süredir fiyatlanıyor. Uzmanlar, Türkiye'nin gri listeden çıkarılmasıyla borsada pozitif seyir yaşanacağını, aksi bir durum söz konusu olursa da kısa süreli negatif bir etki görüleceğini belirtirken; kritik ve psikolojik seviye olan 10000 puan seviyesinin altına sarkmaların beklenmediğini vurguluyor.

Öte yandan, 19 Temmuz'da kredi derecelendirme kuruluşu Moody's'in olası Türkiye değerlendirmesi bulunuyor. Moody's, Türkiye'yi en düşük seviyeden notlayan kredi kuruluşu olurken; bazı uzmanlar yapılması beklenen değerlendirmede, 2 seviye birden not artırımını bekliyor ve borsada not artırım beklentilerinin de fiyatlarda olduğu gözleniyor.

Borsada yüzde 40 yükseliş

Kurban Bayramı tatili sebebiyle kısa haftayı güçlü yükselişle tamamlayan Borsa İstanbul, yeni haftada satıcılı. Buna karşın borsa, haziran ayını pozitif tamamlamaya hazırlanırken; geçtiğimiz 6 ayın 5'inde yatırımcısına kazandırdı. Yılın ilk yarısında yüzde 40 performans sağlayan Borsa İstanbul'da, uzmanlar yılın ikinci yarısında da yeni rekor seviyelerin görüleceği tahmininde bulunuyor.

Borçlanma maliyetlerine de pozitif yansır

Serkan Gönençler - Gedik Yatırım Başekonomisti

Türkiye'nin Mali Eylem Görev Gücü'nün (FATF) haziran değerlendirmesinde gri listeden çıkacağı yönündeki beklentiler, Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'in verdiği mesajlarla birlikte oldukça güçlenmiş durumda. Bu beklentinin Borsa İstanbul'da büyük ölçüde fiyatlandığını düşünmekle beraber, olası haber etkisiyle pozitif fiyatlamalar görülebilir. Alternatif getirilerin (risksiz faizin) yüksek kalması, enflasyon muhasebesinin ve son dönemde vergi konusunun şirket bilançoları üstünde yarattığı belirsizlik ve ekonomideki potansiyel yavaşlama gibi unsurların hisse senedi piyasasında yukarı yönlü hareketi sınırladığını düşünüyoruz. Bu noktada, Türkiye'nin gri listeden çıkması, en azından negatif baskıları dengeleyecektir. Türkiye'nin gri listeden çıkarılmasının sadece Borsa İstanbul fiyatlamaları üzerinde değil, yurtdışından borçlanma maliyetleri üzerinde de pozitif yansımalarının olması beklenebilir. Türkiye'nin gri listede kalmaya devam etmesi ise, piyasalarda kısa vadeli olarak satışlara yol açacaktır.

Bozulan hava tekrar yerine gelebilir

Seda Yalçınkaya Özer - İntegral Yatırım Araştırma Müdürü

Bayramın hemen sonrasındaki kısa iki günde şimdikinden daha fazla iştah vardı. Gri liste beklentisinin güçlü olacağına yönelik algılamalar, Borsa endeksini belli bir yere kadar tutabildi. Son iki gündür Borsa endeksindeki gri liste enerjisinin, kaybolduğunu izliyoruz. Bankacılık endeksi öncülüğünde hareket eden BIST100 bankacılık öncülüğünde geriliyor. Şimdilik borsadaki geri çekilmeyi kâr realizasyonu olarak

28.06.24

okuyoruz. Buna karşın 10500 seviyesi altında kapanışların olması halinde teknik görünümde bozulmalar başlayabilir.

Gri listeden çıkmak kısa vadede sermaye girişlerinin hızlanması anlamına gelir ki, bu da borsa da bozulan havanın tekrardan yerine gelmesini destekleyebilir. Buna karşın gri listeden çıkılmadığına yönelik haberlerin gelmesi, endekste ki gri havanın 10000 seviyesine doğru sürmesine zemin hazırlayabilir. Kısa vade satış baskısı hızlanır. 2024 yılı birinci çeyrek bilanço dönemi sonlanmış ve güçlü hisseler belirlenmişken, bu olası geri çekilme portföy değişimleri açısından fırsat olabilir. Önümüzdeki takvimde Moody's not değerlendirmesi olduğundan, algılamaların tekrar olumluya döneceği temel etkenler henüz bitmiş değil.

Döviz mevduatı 2,3 milyar dolar arttı

Yurt içi yerleşiklerin döviz mevduatı bir haftada 2 milyar 322,90 milyon dolar artış gösterdi.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından açıklanan verilere göre, bir önceki hafta 162 milyar 839,3 milyon dolar olan yurt içi yerleşiklerin döviz mevduatı 21 Haziran ile sona eren haftada 165 milyar 162,20 milyon dolara geldi.

Gerçek kişilerin döviz mevduatları bir önceki haftaya göre 688,10 milyon dolar artarak 100 milyar 920,90 milyon dolar olurken, tüzel kişilerin döviz mevduatı 1 milyar 634,80 milyon dolar yükselerek 64 milyar 241,40 milyon dolara çıktı.

Yurt içi yerleşiklerin parite etkisinden arındırılmış toplam yabancı para mevduatı 1 milyar 329 milyon dolar arttı. Parite etkisinden arındırıldığında gerçek kişilerin döviz mevduatları 44 milyon dolar yükselirken, tüzel kişilerin döviz mevduatları 1 milyar 585 milyon dolar artış gösterdi.

KKM hesaplarında erime sürüyor

Kur korumalı TL mevduat ve katılma hesaplarındaki tutar sınırlı düşüş sürerken; tutar 2 trilyon 32,8 milyar TL'ye geriledi.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun (BDDK) haftalık bülteninde yer alan bilgilere göre, kur korumalı TL mevduat ve katılma hesapları 2 trilyon 69 milyar TL'den 2 trilyon 32,8 milyar TL'ye geriledi.

Aynı haftada krediler 13 trilyon 683 milyar TL'den 13 trilyon 627,8 milyar TL'ye, mevduat 16 trilyon 392 milyar TL'den 493,1 milyar TL'ye indi.

Tüketici kredileri 1 trilyon 704 milyar TL'den 1 trilyon 703,2 milyar TL'ye, bireysel kredi kartları 1 trilyon 477 milyar TL'den 1 trilyon 435,2 milyar TL'ye geriledi.

Takipteki alacaklar ise 212,4 milyar TL'den 214,9 milyar TL'ye yükseldi.

Veriler 21 Haziran ile biten haftayı kapsıyor.

Rezervlerde 2 aylık artış 23 milyar doları aştı

Merkez Bankası'nın toplam rezervlerinde artış sürerken, rezervler yeni rekor seviyesine çıktı. Aralıksız artışın sürdüğü 2 aylık dönemde ise rezervler, 23 milyar 542 milyon dolar yükseldi.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) toplam rezervleri, üst üste 8'inci haftasında da artış gösterdi ve yeni zirvesine çıktı. Söz konusu dönemde artış 23 milyar 542 milyon dolara ulaştı.

TCMB verilerine göre, 21 Haziran itibarıyla toplam rezervler 1 milyar 321 milyon dolar artışla 146 milyar 301 milyon dolardan, 147 milyar 622 milyon dolara çıktı.

Brüt rezervler 62 milyon dolar artarak 88 milyar 433 milyon dolardan 88 milyar 495 milyon dolara yükseldi.

Altın rezervleri ise 1 milyar 259 milyon dolar arttı ve 57 milyar 868 milyon dolardan 59 milyar 127 milyon dolara geldi.

Bir önceki hafta 46 milyar 996 milyon dolar olan net uluslararası rezervler, söz konusu haftada 2 milyar 147 milyon dolar azalarak 44 milyar 849 milyon dolara indi.

Faiz aynı, söylem ve duruş da...

Alaattin AKTAŞ

28 Haziran 2024 Cuma

Görünen köy kılavuz istemiyordu; Merkez Bankası'nın politika faizinde bir değişiklik olacağı da beklenmiyordu ve nitekim faiz yine değiştirilmeyerek yüzde 50'de sabit bırakıldı.

Böylece mart ayında yüzde 50'ye çıkarılan politika faizi nisan ve mayıstan sonra haziranda da değiştirilmemiş oldu.

Para Politikası Kurulu'nun dünkü toplantısından sonra yapılan açıklamada iki temel söylem de aynen kaldı.

Para politikasındaki bu duruş ne zamana kadar devam edecekti? Öyle ya son zamanlarda faiz indirimi sıkça gündeme getirilir olmuştu. Merkez Bankası'nın bu konudaki yaklaşımı netti:

- Aylık enflasyonun ana eğiliminde belirgin ve kalıcı bir düşüş sağlanana ve enflasyon beklentileri öngörülen tahmin aralığına yakınsayana kadar sıkı para politikası duruşu sürdürülecektir.

Peki pek ihtimal verilmiyorsa da bir faiz artışı söz konusu olabilir miydi, buna hangi koşullarda gerek duyulurdu:

- Enflasyonda belirgin ve kalıcı bir bozulma öngörülmesi durumunda para politikası duruşu sıkılaştırılacaktır.

Bu söylemler önceki PPK açıklamalarında da aynen yer almıştı. Bu konuda söylemde bir değişiklik yok.

Söylem aynı da...

Merkez Bankası'nın PPK metinlerinde ne yazdığı tabii ki önemli ama geçmişte yaşanan deneyimler bunların çok da üstünde durulacak metinler olmadığını düşündürüyor.

28.06.24

Geçmişte tatsız deneyimler yaşandı. Hatırlayalım; 2021'in martından eylülüne kadar olan dönemde bu metinlerde **“enflasyonda belirgin düşüş sağlanana kadar sıkı para politikasının devam edeceği”** yönünde ifadeler yer aldı.

Sonrasını biliyorsunuz; Eylül 2021'de **“ansızın” faiz** indirimi kararı alındı ve yeni bir süreç başlatıldı.

Bu deneyim hafızalarda hâlâ tazeliğini koruduğu için önümüzdeki döneme ilişkin olarak kaygı duyuluyor ve bu söylenenlerin tersi yönde adım atılmayacağı konusunda emin olunamıyor.

Kaldı ki TCMB aylık orana bakıyor

Şimdi önümüzdeki hafta açıklanacak haziran sonuna ilişkin yıllık enflasyon oranını mayısa kıyasla daha aşağıda göreceğiz. Yıllık bazdaki düşüş temmuz ve ağustos verileriyle çok daha belirgin hale gelecek ve eylülde açıklanacak ağustos oranıyla birlikte mayıstaki yüzde 75'e göre 25 puan dolayında bir gerileme ortaya çıkacak.

Bu gerilemenin, **“enflasyonla mücadelede zafer kazanmak”** olarak niteleneceğinden kuşku yok. Yüzde 50'lere, belki daha da aşağıya inecek yıllık enflasyondan dolayı eylül ayında faizin indirilmesi gerektiği yolundaki görüşler, belki de siyasetten gelecek istekler, baskılar daha da artacak.

Ama Merkez Bankası farklı düşünüyor. Merkez Bankası, yıllık orana değil, aylık orandaki seyre bakacağını ısrarla vurguluyor. Bu çerçevede de mevsimsellikten arındırılmış aylık oranın seyrinin izleneceği ifade ediliyor.

Ancak şimdiye kadar bu mevsimsellikten arındırılmış oranla neyin kastedildiği açıklanmadı. Dolayısıyla TÜİK'in açıkladığı manşet oranın Merkez Bankası'nın mevsimsellikten arındırılmış oranına göre yüksek mi, düşük mü olduğunu bilme şansımız yok. Bu yüzden de TÜİK'in açıkladığı aylık orana bakarak Merkez Bankası'nın bunu nasıl yorumladığını bilemiyoruz. Merkez Bankası Başkanı Fatih Karahan mevsimsellikten arındırılmış orandan neyi kastettiklerini kamuoyuyla paylaşabileceklerini dile getirmişti ama bugüne kadar bu konuda bir adım atılmadı.

Bu detay bir yana, çünkü PPK açıklamasının ilk cümlesinde yer alan **“Aylık enflasyonun ana eğilimindeki zayıflama mayıs ayında bir kesintiye uğramıştır”** ifadesi dikkat çekici. Ancak bu cümledeki “Geçici bir kesintiye uğramıştır” yaklaşımı daha da dikkat çekici. Demek ki Merkez Bankası bu kesintinin geçici olacağı düşüncesinde. Bu düşüncenin neye dayandırıldığı ise belirtilmedi, o kadar detay verilmedi. Belki bu konuya Para Politikası Kurulu toplantı özetinde değinilir.

Ama “geçici” vurgusu şu açıdan önemli; Merkez Bankası faiz artışının **“enflasyonda belirgin ve kalıcı bir bozulma öngörülmesi durumunda”** gündeme geleceğine işaret ettiği için bu sözcük metne özellikle konulmuş. Merkez Bankası adeta şunu söylüyor:

28.06.24

“Tamam, enflasyonun ana eğiliminde mayıs ayında bir zayıflama var ama bu faiz artışını gerektirecek ölçüde belirgin ve özellikle kalıcı değil, geçici; o yüzden bir artış söz konusu değil.”

Kredi ve mevduat piyasalarına önlem

Para Politikası Kurulu metninde, kredi ve mevduat piyasalarında öngörülenin dışında gelişmeler olması durumunda parasal aktarım mekanizmasının ek makroihtiyati adımlarla destekleneceği belirtildi.

Ayrıca likidite gelişmelerinin yakından izlendiği ve sterilizasyon araçlarının gerektiğinde çeşitlendirilerek etkin şekilde kullanılacağı kaydedildi.

Yatırımda aslan payı en gelişmiş 9 ilin

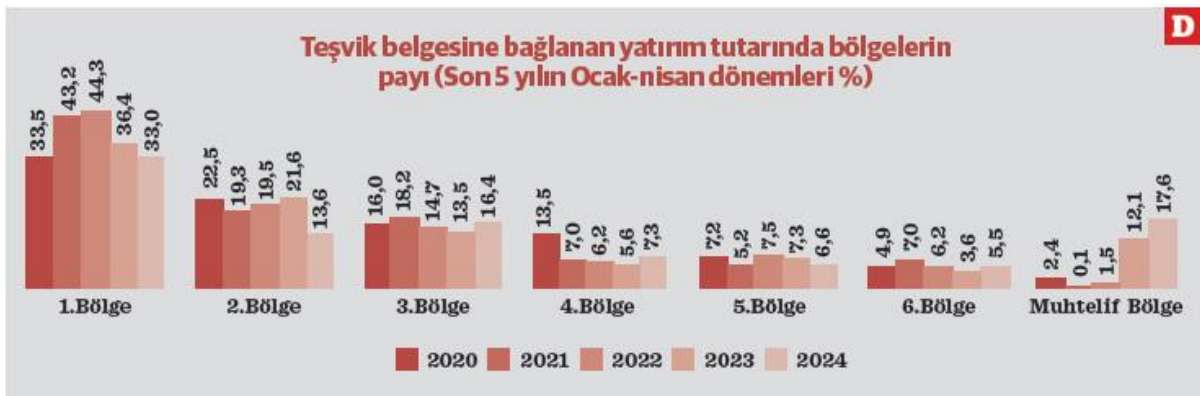

Naki BAKIR

28 Haziran 2024 Cuma

Ekonomik bakımdan gelişmişlik düzeyi ile ters orantılı biçimde “en az gelişmiş olana en çok” teşvik ve destek unsuru sağlama esaslı, 6 bölgesi teşvik sisteminin uygulamada olduğu 12 yılda en gelişmiş 9 ili kapsayan 1’inci bölge, yatırımların birincil adresi olmaya devam etti.

Düzenlenen teşvik belgesi sayısı, yatırım tutarı ve istihdamda İstanbul, Ankara, Kocaeli, İzmir, Antalya, Bursa, Eskişehir, Muğla, Tekirdağ’dan oluşan 9 ilin açık ara en yüksek payları aldığı bu dönemde yatırımların bölgesel dağılımındaki iyileşmeye katkısı öngörülenden düşük kaldı. Ancak yeni sistem, yatırım tutarında en az payı almaya devam eden Adıyaman, Ağrı, Ardahan, Batman, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Hakkâri, Iğdır, Kars, Mardin, Muş, Siirt, Şanlıurfa, Şırnak, Van illeri ile Çanakkale’nin Bozcaada ve Gökçeada ilçelerinin yer aldığı en geri kalmış 6’ncı bölgede ise yoğun emek-yoğun yatırımların etkisiyle istihdam artışına gözle görülür bir ivme kazandırdı.

12 yılda 90 bin 498 belge 10,1 trilyon TL yatırım

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı verilerine göre yeni teşvik sisteminin uygulamaya konulduğu 20 Haziran 2012 tarihinden Nisan 2024 sonuna kadar olan dönemde, ülke genelinde gerçekleşecek yatırımlar için Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel

Müdürlüğü tarafından 90 bin 498 adet teşvik belgesi düzenlendi. Bu belgelerinin 86 bin 804'ü yerli, 3 bin 694'ü yabancı sermayeli firmalarca alındı. Belgeler kapsamındaki toplam sabit yatırım tutarı da 10 trilyon 76,5 milyar liraya ulaştı. Bu dönemde yerli firmalara düzenlenen belgelerde öngörülen toplam sabit yatırım tutarı 8 trilyon 442,8 milyar, yabancı sermayeli firmaların aldığı belgelerdeki tutar ise 1 trilyon 633,7 TL oldu.

100 teşvikten 39'u 9 ile

Anılan dönemde düzenlenen yatırım teşvik belgelerinin 35 bin 627 adetle yüzde 39,4'ü 1'inci bölgede gerçekleştirilecek yatırımlar için alındı. Balıkesir, Bilecik, Bolu, Çanakkale Denizli, Edirne, Isparta, Karabük, Kayseri, Kırklareli, Konya, Manisa, Sakarya, Yalova illerinden oluşan 2'nci bölge 16 bin 392 adetle toplam belge sayısının da yüzde 18,1; Adana, Burdur, Düzce, Gaziantep, Karaman, Kırıkkale, Kütahya, Mersin, Samsun, Trabzon, Rize, Uşak ve Zonguldak illerinden oluşan 3'üncü bölge 12 bin 267 adetle yüzde 13,6 pay aldı.

Aynı dönemde 8 bin 416 adet teşvik belgesi alınan Afyonkarahisar, Aksaray, Amasya, Artvin, Bartın, Çorum, Elâzığ, Erzincan, Hatay, Kastamonu, Kırşehir, Malatya, Nevşehir, Sivas'ı kapsayan 4'üncü bölgenin toplamdaki payı yüzde 9,3 ve 6 bin 526 belge alınan Bayburt, Çankırı, Erzurum, Giresun, Gümüşhane, Kahramanmaraş, Kilis, Niğde, Ordu, Osmaniye, Sinop, Tokat, Tunceli ve Yozgat illerinin bulunduğu 5'inci bölgenin payı da yüzde 7,2 oldu. Yeni teşvik sistemi, en düşük gelişmişlik düzeyindeki 6'ncı bölgenin alınan teşvik belgesi sayısındaki payını ise kısmen yükseltti. Bölge, 11 bin 2 teşvik belgesi ile kendinden daha düşük teşvik unsurlarından yararlanan 4 ve 5'inci bölgeleri geçerek yüzde 12,2 pay aldı.

Teşvikli yatırımların bölgelere göre dağılımı (20 Haziran 2012-Nisan 2024)						
	Teşvik belgesi		Sabit yatırım		İstihdam	
	Adet	Pay. %	(Milyar TL)	Pay. %	Kişi	Pay. %
I. Bölge	35.627	39,4	4.190,3	41,6	963.557	34,6
II. Bölge	16.392	18,1	1.956,0	19,4	382.270	13,7
III. Bölge	12.267	13,6	1.533,0	15,2	286.048	10,3
IV. Bölge	8.416	9,3	785,3	7,8	258.326	9,3
V. Bölge	6.526	7,2	581,5	5,8	235.230	8,4
VI. Bölge	11.002	12,2	472,1	4,7	646.776	23,2
Muhtelif Bölge*	268	0,3	558,4	5,5	13.650	0,5
TÜRKİYE	90.498	100,0	10.076,5	100,0	2.785.857	100,0

* Birden fazla ili kapsayan yatırımlar

Yatırımın yüzde 42'si birinci bölgede

Düzenlenen belgelerin yüzde 0,3'ünü oluşturan 268'inin ise birden fazla ili kapsayan "muhtelif bölge" yatırımları için olduğu belirlendi.

28.06.24

Büyük bütçeli yatırımların oranına bağlı olarak 1'inci bölgenin yatırım tutarındaki payı ise belge sayısındaki payının da üstünde gerçekleşti. Anılan dönemde teşvik belgesine bağlanan toplam yatırımların 4 trilyon 190,3 milyar liralık kısmını alan 1'inci bölgenin toplamdaki payı yüzde 41,6 oldu.

Bu dönemdeki yatırımların yaklaşık 1 trilyon 956 milyar lira ile yüzde 19,4'ünü 2'inci, 1 trilyon 533 milyar lira ile yüzde 15,2'sini 3'üncü, 785,3 milyar lira ile yüzde 7,8'ini 4'üncü, 581,5 milyar lira ile yüzde 5,8'ini 5'inci bölge aldı.

6'ncı bölgede durum

Yeni teşvik sisteminde pozitif ayrımcılık uygulanan 6'ncı bölge ise sunulan son derece cazip teşvik ve desteklere rağmen bu dönemde toplam yatırım tutarında en düşük payı almaktan kurtulamadı. Yaklaşık 12 yıllık dönemde 472,1 milyar liralık yatırıma gidilen bölgenin, ülkedeki toplam teşvikli yatırımlardan aldığı pay sadece yüzde 4,7'te kaldı. Gelişmişlik bakımından en geri durumda olan bu bölgenin yatırım sayısında görece hızlı artışla 4 ve 5'inci bölgeleri geçmesine rağmen tutar bazında sonunculuktan kurtulamaması, düşük bütçeli emek-yoğun yatırımların fazlalığından kaynaklandı.

Anılan dönemde teşvik belgesine bağlanan yatırımların yüzde 5,5 oranındaki 558,4 milyar liralık bölümünü ise "muhtelif bölge" yatırımları oluşturdu.

Sistem, istihdamda fark yarattı

Haziran 2012-Nisan 2024 döneminde düzenlenen teşvik belgeleri kapsamında ülke genelinde gidilen yatırımlarda toplam 2 milyon 785 bin 857 kişilik istihdam yaratılması öngörüldü. Teşvik belgesi sayısı ve yatırım tutarında olduğu gibi istihdamda da en gelişmiş 9 il en yüksek payı almaya devam etti. Toplam istihdamın 963 bin 557 kişi ile yüzde 34,6'sı bu bölgeye yönelik yatırımlarda öngörüldü.

Yeni sistem, istihdam artışında en geri kalmış 6'ncı bölge lehine büyük fark yarattı. Bu dönemde teşvik belgesi sayısında 4'üncü, yatırım tutarında sonuncu sırada yer alan 6'ncı bölge, aldığı emek-yoğun yatırımların yüksek payı dolayısıyla yaratılacak istihdam sayısında 2'nci sıraya yükseldi. Teşvikli yatırımlarda öngörülen toplam istihdamda 6'ncı bölge 646 bin 776 kişi ile yüzde 23,2 pay aldı. Buna göre 12 yıllık uygulamada en fazla yeni istihdam, en çok yatırımı alan 1'inci bölgenin ardından, en az yatırım alan 6'ncı bölgede yaratıldı.

İstihdamda bu bölgeleri 382 bin 270 kişi ve yüzde 13,7 payla 2'nci, 286 bin 48 kişi ve yüzde 10,8 payla 3'üncü, 258 bin 230 kişi ve yüzde 9,3 payla 4'üncü, 235 bin 230 kişi ve yüzde 8,4 payla 5'inci bölge izledi. Çok bölgeli yatırımlardaki istihdam sayısı ise 13 bin 650 kişi oldu.

28.06.24

Bölgesel uçurum devam ediyor

Bu yılın ilk dört ayına ilişkin teşvik verileri de 12 yıllık kümülatif gerçekleştirmelerin ortaya koyduğu tablonun devam ettiğini gösterdi. Ocak-nisan döneminde teşvik belgesi sayısı ile kapsamındaki yatırım ve istihdamda açık ara en fazla payı 1'inci bölge aldı.

İlk dört ayda verilen 3 bin 882 teşvik belgesinin 1.566 adetle yüzde 40,3'ü 1'inci, 707 adetle yüzde 18,2'si 2'nci, 482 adetle yüzde 3'üncü, 345 adetle yüzde 8,9'u 4'üncü ve 226 adetle yüzde 5,8'ini 5'inci bölge aldı. 522 teşvik belgesi alınan 6'ncı bölgenin payı yüzde 13,8'le 4 ve 5'inci bölgelerden yüksek oldu.

Bu belgelerdeki 314,8 milyar liralık yatırımın 103,8 milyar TL ile yüzde 33'ü 1'inci, 51,7 milyar lira ile yüzde 16,4'ü 3'üncü, 42,9 milyarla yüzde 13,6'sı 2'nci, 23 milyarla yüzde 7,3'ü 4'üncü ve 20,6 milyar lira ile yüzde 6,6'sı 5'inci bölgede gerçekleştirilecek. 6'ncı bölge ise belge sayısının 4 ve 5'inci bölgelere göre fazla olmasına rağmen yatırım tutarında 17,2 milyar lira ile yüzde 5,5 pay alarak son sırada yer aldı. Bu yıl dört aylık teşviklerde 55,5 milyar lira olan çok bölgeli yatırımların, önceki yıllardan farklı olarak tutar bazında yüzde 17,6 ile ikinci en yüksek alması dikkati çekti.

Yeni sistemle ne öngörülmüştü?

2012/3305 Sayılı Kararla 20 Haziran 2012'de uygulamaya konulan teşvik sistemi ile 81 il sosyo ekonomik gelişmişlik düzeylerine göre 6 gruba ayrılmış, devlet tarafından yatırımcılara sağlanacak Gümrük Vergisi muafiyeti, KDV istisnası, vergi indirimi, faiz ve sigorta prim destekleri gibi teşvik teşvikler, en gelişmişten en az gelişmişe doğru giderek artan şekilde yeniden düzenlenmişti. Yeni sistemle, ekonomik gelişmişlik düzeyi düşük ve gelişme dinamikleri zayıf illerde yatırımları canlandırarak bölgeler arası gelişmişlik farklarını azaltmak, üretim, istihdam ve refahın daha dengeli dağılımını ve doğudan batıya, az gelişmiş illerden metropollere göçün azalmasını sağlamak amaçlanmıştı.

Talebi soğuturken, arzı ısındırmak...

Ferit Barış PARLAK

28 Haziran 2024 Cuma

Merkez Bankası'nın (MB) dünkü açıklamasında yine "gıda fiyatları" vurgusu var...

***

Çölün ortasındaki Umman'da...

Birçok kadın, zeytinyağından '**yeşil sabun**' ürettiyordu...

Ama...

Kuruyan sabunu kesip, kalıplara ayırmak, ayrı bir maharet ve ustalık istiyordu...

Bu nedenle...

Çoğunluk "kendi tüketimi" kadar üretmek zorunda kalıyordu...

***

Bir kadın çıktı...

Umman'da ki üniversitelerde bulunan, '**Yenilik Fabrikası**' ile bağlantı kurdu...

"Sabunu kırmadan, dökmeden, atık vermeden nasıl kesebilirim?" sorusunu, üniversite öğrencisi gençlerle paylaştı...

Öğrenciler, kadınla birlikte, "**Yenilik Fabrikası**'nda" 2 ay çalıştı...

Ve ortaya, 'sabun kesme makinesi' çıktı...

***

Bir kadın...

28.06.24

Devlet desteğiyle kurduğu 'sabun kesme fabrikası' ile diğer kadınların yaptığı sabunların, ekonomik değer olmasına katkı sağladı...

***

Ve...

Ev kadınlarının 6 milyon doları (Umman'ın ihracat verisinde 9 milyon dolarlık yeşil sabunun 3'te 1'lik bölümünde "**Hand / Made in Oman**" vurgusu var...) aşan ihracatına vesile oldu...

***

Bu arada...

Öğrencilere de itibar/para kazandırdı; bu sayede de öğrencilerin yeni şeyler geliştirme isteği arttı...

Örneğin zeytinyağı ve zeytin ezmesi üretiminin artmasında da, ambalajlanmasında da, balıkçılık ihracatında da o öğrencilerin yaptığı Ar-Ge'nin etkisi bulunuyor...

VELHASIL

Bu döngü, ekonomiyi 'sürdürülebilir büyüme' noktasına taşıyor...

Bu döngü sayesinde, "MB" lerin rezervleri sürdürülebilir şekilde güçlü olabiliyor...

***

Gençlerini, "çölün ortasında" gıda ürünü geliştirmeye yönlendiren ülkeler de var...

Gelişmiş ülkelerin 'ilaç' diye nitelendirdikleri 'zeytin' de dahil, binlerce 'yerel üründe' milyarlarca dolarlık pazar oluşturabilme şansı bulunurken, gençlerini MB'nin "gıda fiyatları" uyarısını dinlemeye yönlendiren ülkeler de...

Abdulkadir Selvi

Özgür Özel erken seçim kartını çekti

Özgür Özel seçimlerin ardından yaptığı açıklamalarda erken seçim çağrısı yapmayacağını, çünkü milletin yerel seçimlerde CHP'ye hizmet etme görevini verdiğini, erken seçimi millet talep ederse ona saygı duyacaklarını söylemişti.

Doğrusu 31 Mart yerel seçimlerinden CHP birinci parti olarak çıkınca gözler Özgür Özel'in ne diyeceğine çevrilmişti. 'Yerel seçimden başarıyla çıktık, haydi seçime' demesi yadırganmazdı. Hatta CHP içinde bu yönde beklentisi olanlar vardı.

ERKEN SEÇİM İSTEMEDİ

Özgür Özel erken seçim istemedi. Siyasi fırsatçılık yapmadı. Ayrıca muhalefet istese de Meclis'te erken seçim kararı alacak sayısı yok. Ama CHP'nin erken seçim diye bastırması iktidar üzerinde bir baskı oluşturur. İktidar önündeki 4 yılı seçimsiz geçirmek ister. Bu hem içeriye hem dışarıya önemli mesaj olur.

TEPKİ GÖREBİLİRDİ

Gerçi hemen seçim sabahı 'erken seçim' diye ortaya çıkmak millettten tepki de görebilirdi. Halkımız, 'Biz iktidarı 2023 seçimlerinde belirledik. Sana yerel yönetimlerde hizmet etme görevi verdik. Sen bu krediyi başka yere kullanma' diyebilirdi. Sanıyorum Özgür Özel de tecrübeli bir siyasetçi olarak bunu gördü. Yani iki yanı keskin bıçak durumu.

ERKEN SEÇİM KARTI

Özgür Özel'in normalleşme sürecinin ruhuna aykırı olan çıkışı ve Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın tepkisinden sonra ilginç bir gelişme yaşandı. Özgür Özel erken seçim kartını masaya sürdü. Halkın erken seçim talebinin giderek arttığını söyledi. "Siyaseten böyle devam edeceklerse erken seçim kaçınılmaz olur" dedi. Bir de takvim verdi.

28.06.24

“Bence 5 yıl tamamlanmaz, tam ortasında bir erken seçim olur, bugünden 1.5 yıl sonrası bir erken seçimi olası görüyorum. İstiyor muyum? Valla gelecek hafta olsun istiyorum erken seçim” dedi.

300 MİLLETVEKİLİ VAR

Neden bir buçuk yıl? Çünkü 2 yıl dolmadan yeni milletvekilleri emeklilik başta olmak üzere özlük haklarına sahip olamıyorlar. Bu durumda 300 civarında milletvekili olduğu söyleniyor.

Bu muhalefetin erken seçim baskısını artıracığını gösteriyor. Bu aynı zamanda iktidar-muhalefet ilişkilerinde yeni bir döneme geçildiğini gösteriyor. Buna yeni muhalefet dönemi diyebiliriz.

ERKEN SEÇİM İÇİN NE GEREKİYOR

Peki erken seçim kararı alınması için ne gerekiyor?

Ya Cumhurbaşkanı Erdoğan erken seçim kararı alacak ya da Meclis'te 360 milletvekilinin oyuyla erken seçime gidilecek.

AK Parti ve MHP'nin milletvekili sayısı 315'e ulaşıyor. Yani yetmiyor.

MUHALEFETİN SAYISI

CHP'nin milletvekili sayısı ise 127. CHP'ye en fazla 57 milletvekili olan DEM Parti destek verir. Toplam 184 ediyor.

İYİ Parti, Saadet Partisi, Gelecek Partisi, DEVA, Demokrat Parti ise erken seçimi göze alabilecek durumda değil. Tam aksine erken seçime karşı baraj oluştururlar. Çünkü bu partiler, varlık ve yokluk mücadelesi veriyorlar.

CİN ŞİŞEDEN ÇIKMASIN

Bu durumda sayısal olarak Meclis'ten erken seçim kararının çıkması zor gözüküyor ama siyasal olarak bu baskı başlarsa ona dikkat etmek lazım.

Erken seçim cinini şişeden çıkarmamak lazım...

CANLI YAYINDA DARBEYE YAKALANMAK

15 Temmuz darbe girişiminde Cumhurbaşkanı Erdoğan'la birlikte canlı yayındaydık. Erdoğan'ın darbeye karşı direnme çağrısı yaptığı, halkımızı sokaklara, meydanlara çıkmaya davet ettiği CNN TÜRK'teki yayını kastediyorum.

Milletimiz sokaklara çıkmış ve çıplak elleriyle tankları durdurup FETÖ-NATO darbesini başarısızlığa uğratmıştı.

28.06.24

SON DAKİKA ŞAŞIRTTI

Çarşamba günü de CNN TÜRK'te Fulya Kalfa'nın programındaydık. Bir anda gözüm Bolivya'da darbe girişimi haberlerine takıldı. İlk anda herhalde algıda seçicilik yaşıyorum, nerede bir darbe girişimi olursa o dikkatimi çekiyor diye düşündüm. Sonra haberin eski olup olmadığına, güvenilirliğine baktım. Bunlar çok kısa süre içerisinde gerçekleşti.

FULYA KALFA DUYURDU

Fulya Kalfa araya girip son dakika olarak Bolivya'da darbe girişimi haberini verince devamını canlı yayında anbean takip etme imkânım oldu.

O anda Bolivya'da olup Devlet Başkanı Luis Arce ile darbeye karşı yayın yapmak ister miydim? İsterdim.

İlk başta haberler kötü geliyordu. Darbeciler, devlet başkanlığının etrafını kuşatmıştı. Hatta zırhlı araçlarla devlet başkanlığı sarayına girmeye çalışıyordu. Darbeci General Zuniga, kendisini devlet başkanı ilan etmişti.

UMUTLANDIK

Devlet Başkanı Luis Arce'nin, darbe lideri ile devlet başkanlığı sarayının kapısındaki karşılaşmasını görünce umutlandık. Çünkü Devlet Başkanı Arce darbecilerin eline geçmemişti.

CNN TÜRK canlı yayınında da Fulya Kalfa ile birlikte Melik Yiğitel, İsmail Dükkel, Eray Güçlüer ve İsmet Özçelik'le hem son dakika bilgileri aktarmaya çalışıyor, diğer yandan da süreci yorumluyorduk. Hepimizin ortak çabası darbecilerin başarısızlığa uğramasıydı.

15 TEMMUZ MODEL OLDU

Devlet Başkanı Arce'nin halkı sokaklara çıkmaya ve darbecilere karşı direnmeye çağırması ile iyice umutlandık. O an şunu düşündüm. 15 Temmuz'da halkımızın sokağa çıkıp darbeyi başarısızlığa uğratması örnek olmuş. Demokrasinin güvencesi olmuş. Bir model olmuş.

Sonrasını biliyorsunuz. Devlet Başkanı direndi, Bolivya halkı direndi sonunda darbeciler yenildi. Darbenin lideri General Zuniga etkisiz hale getirilip tutuklandı. Her yıl 1 darbe girişimine sahne olan Bolivya'da Amerikancı bir darbe daha başarısızlığa uğratıldı.

ABD YENİLDİ

Bolivya halkı ABD'yi yendi.

28.06.24

1- Bolivya, zengin lityum yatakları nedeniyle ABD'nin hedefindeki bir ülke. Batarya üretimi için kıymetli olan lityum yataklarına Elon Musk da gözünü dikmiş durumda. Elon Musk, "Kime istersek darbe yaparız" demişti. Yaptılar ama başarılı olamadılar.

2- Ayrıca Bolivya, Gazze katliamı karşısında da soylu bir mücadele verdi. 7 Ekim'den sonra İsrail'le ilişkilerini kesti.

3- Bolivya Devlet Başkanı Arce, 8 Mayıs'ta Moskova'da Putin'le BRICS'e üyeliği görüşmüş.

Üç sebep üst üste gelince ABD darbesi için gerekçe oluştu. Ama hesap edemedikleri bir şey vardı, o da Devlet Başkanı Arce'nin ve Bolivya halkının darbeye karşı direneceğini düşünmediler.

BOLİVYA'NIN ÇOCUKLARI KAZANDI

Böylece Bolivya'nın çocukları ABD'yi bir kez daha yenilgiye uğrattı.

Şili'de darbecilere karşı silahıyla direnen Allende'ye büyük saygı duyarım. 15 Temmuz'da darbe girişimini püskürten Erdoğan'a saygı duyarım. Darbeye direnen tüm mazlum milletlere saygı duyarım. Bu halkaya şimdi Bolivya Devlet Başkanı Arce'yi de ekledim.

Binler selam olsun Bolivya halkına...

Binler selam olsun Luis Arce'ye...

Esfender KORKMAZ

Ekonomik istikrarı bozmak kolay, düzeltmek zordur

Başkanlık sitemi ile birlikte ekonomik istikrar da bozuldu. 2018 ve 2021 kur şokları, 2021'de başlayan TL krizi, ekonomik bunalıma dönüştü. Son seçimlerde bu bunalımın siyasi sonuçları oldu. İnşallah sosyal patlama olmaz.

Aslında başkanlık sistemi öncesinde de ekonomi aşırı kırılgandı ve başkanlık işin tuzu biberi oldu.

22 yıl boyunca siyasi iktidarın tek hedefi, hangi yoldan olursa olsun iktidarda kalmaya odaklı oldu. Belki her parti aynı hedefe odaklanır ama ekonomik ve sosyal dengeleri de gözetir.

Siyasi iktidar planlamayı kaldırdı. Spekülatif sermaye girişini ve sıcak parayı kontrol etmedi. Kamu kaynaklarını, kamu bankalarını iktisadi etkinlik kriterlerine göre değil siyasi popülizme göre dizayn etti. Sosyal kamplaşma yarattı. Ülkeyi demokrasi ve hukukun üstünlüğünde geri bıraktı. Türkiye'yi Batı'dan kopardı. En ağır dünya tarihinde yaşanmamış ve yaşanmayacak olan bir adım attı; Ülkeye 10 milyondan fazla ne olduğu ve nedeni anlaşılmayan yabancıyı soktu.

Siyasi iktidarın bu yanlışları, ekonomik bunalımı ve yoksullaşmayı getirdi. Başka bir ülke olsaydı daha ağır sorunlar yaşardı.

Yaşamakta olduğumuz bütün bu ekonomik, siyasi ve sosyal sorunlar nedeni ile halkın güveni dip yaptı ve herkes kendimi nasıl kurtarırım telaşı içine girdi, üretici ve tüketici panik yaşıyor.

Sonuçta, TÜİK'in açıklanan ekonomik güven endeksine göre, son bir yılda üreticinin ve tüketicinin güveni düştü.

Ekonomik güven endeksi, tüketici, reel kesim, hizmet sektörü, perakende ticaret sektörü ve inşaat sektörü güven endekslerinin bir bileşimidir.

2023 Haziran ayı ile 2024 Haziran ayı arasında son bir yılda;

*101,3 olan Ekonomik güven endeksi 100 güven sınırının altına 95,8'e geriledi.

28.06.24

*Tüketici güven endeksi, 85,1'den 78,3'e geriledi.

*Reel Kesim güven endeksi, 105,7'den 100,5'e geriledi.

*Üretici ve tüketici son bir yılda maddi durumum bozuldu diyor ve

*Önümüzdeki yılda da ekonomik durumun daha da bozulacağını bekliyor.

İktisadi ajanların ileriye dönük beklentileri ekonomik dengelerin nerede oluşacağını tayin eder. Tüketimi-tasarrufu ve yatırımı etkiler. Tüketici de eğer ileride ekonominin daha da kötüleşeceğini düşünürse, tedbir olarak harcamalarını kısar. Ama istikrarsız bir ortamda harcamalardan artan tasarruflar güven sorunu nedeni ile yatırımlara da dönüşmez. Olumsuz beklentiler krizden çıkışı zorlaştırır.

Güven endeksinin ortaya çıkardığı iki çelişki var;

Birisi... Şimdi giden Merkez Bankası Başkanı ve halen devam eden Maliye ve Hazine Bakanı da tam bir yıl önce gelmişti. Bağımsız Merkez Bankası'na dönüş ve rasyonel politikaların güveni artırması gerekirdi. Ama tersine düştü. Çünkü halk rasyonel söylemine bakmıyor, yaşadıklarına bakıyor. Üretici de ürettiğine bakıyor.

İkincisi... İç güvenin düşmesine rağmen, sıcak para geldi. Sıcak paranın gelmesi rasyonel politikalar söylemi değil, borsada spekülatif artış ve faizlerin TÜFE'nin altında olmasına rağmen kur artışının üstünde olmasıdır. Sıcak para girdikçe kurlar sabit kaldı. Kur-faiz makasından yabancı getirdiğinden fazla döviz çıkardı. Ama artık sıcak para da çıkıyor.

Mehmet Şimşek iyi niyetle, bütçede tasarruf dedi. Ama gerçekleşmesi mümkün olmadı. Şimdi panik içinde vergileri artırmak için maliye tasarı hazırlıyor. Ama kriz döneminde vergileri artırmak, yatırımları ve üretimi kısmak demektir.

Başarısızlıklar halkın yaşamına yansiyorsa, halk nasıl güven duyar? Yeni yanlışlarla istikrar nasıl gelir?